

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I FALUN**
Föredragande
Matilda Skogberg

DOM
2020-02-24
Meddelad i Falun

Mål nr
202-20

Sida 1 (9)

SÖKANDE

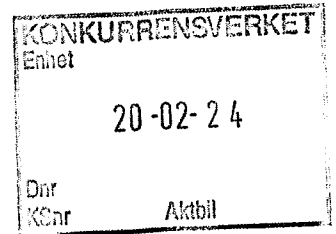
Hartman Optik Siljan AB, 556768-5697
Box 153
821 21 Bollnäs

MOTPART

Region Dalarna
Box 712
791 29 Falun

SAKEN

Offentlig upphandling

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår ansökan om överprövning.

Dok.Id 274092

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 45 S-791 21 Falun	Kullen 4	023-383 00 00 E-post: forvaltningsrattenifalun@dom.se www.forvaltningsrattenifalun.domstol.se		måndag–fredag 08:00–12:00 13:00–16:00

BAKGRUND OCH YRKANDEN M.M.

Region Dalarna (regionen) gör en upphandling av terminalglasögon och optikertjänster (dnr RD19/05052). Upphandlingen genomförs genom ett öppet förfarande enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU. Av tilldelningsbeslutet framgår att ett anbud från MEJ Optik AB (MEJ) antagits för anbudsområde 10 – Rättvik. Av upphandlingsrapporten framgår att ett anbud från Hartman Optik Siljan AB (Hartman) inte ansetts uppfylla de obligatoriska krav som ställts enligt punkt 4.3 i upphandlingsdokumenten.

Hartman ansöker om överprövning och yrkar i första hand att upphandlingen ska rättas på så sätt att anbudet från MEJ ska underkännas som leverantör och bolaget ska anses uppfylla kravet på tillräcklig teknisk och yrkesmässig kapacitet genom sina certifieringar. I andra hand ska upphandlingen göras om då inget av bolagen uppfyller de obligatoriska kraven.

Regionen motsätter sig Hartmans samtliga yrkanden och anför att regionen inte har brutit mot någon av de grundläggande principerna i LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag samt att Hartman varken lidit eller kunnat komma att lida skada.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Utgångspunkter för förvaltningsrättens prövning

I mål om överprövning enligt LOU gäller som huvudprincip att den part som gör gällande att en upphandling är felaktig på ett klart och tydligt sätt ska ange vilka omständigheter denne grundar sin talan på (RÅ 2009 ref. 69). Av 20 kap. 6 § LOU följer att det förvaltningsrätten har att pröva är om det på grundval av vad Hartman anför är visat att regionen har brutit mot någon av de grundläggande principerna eller någon annan bestämmelse i LOU och att detta har medfört att Hartman har lidit eller kan komma att lida skada. De

grundläggande principerna framgår av 4 kap. 1 § LOU och innebär att upphandlande myndighet ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt, genomföra upphandlingar på ett öppet sätt samt iaktta principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet.

Upphandlingsdokumenten

I punkt 2.1 i upphandlingsdokumenten anges följande.

2.1 Obligatoriska krav

Upphandlingsdokumenten, d v s dessa Administrativa föreskrifter och Mall för upphandlingskontrakt, med bilagor innehåller ett antal krav som är obligatoriska. Förutsättningen för att ett anbud ska kunna prövas, utvärderas och antas är att dessa krav är uppfyllda. Kraven avser såväl krav på leverantören och anbudet som på efterfrågad vara/tjänst.

I punkt 4.3 i upphandlingsdokumenten anges följande.

4.3 Leverantörens tekniska och yrkesmässiga kapacitet

Krav: Leverantör ska ha en organisation och verksamhet som visar att det finns kompetens, resurser och teknisk kapacitet för att genomföra uppdraget.

Krav: Leverantör ska styrka sin tekniska förmåga och kapacitet genom att beskriva sin organisation och sina resurser för genomförande av efterfrågat uppdrag.

Krav enligt ovan uppfylls.	
☐ Ja	☐ Nej
Anmärkning/kommentar:	
Till anbudet bifogas följande redovisning:	
Beskrivning av leverantörens organisation/verksamhet	Flik/Bilaga

I punkt 5.3 i Mall för upphandlingskontrakt anges bl.a. följande.

5.3 Tillgänglighet

Leverantörens butik ska vara tillgänglig för tidsbokning, synundersökning samt utlämnande av kompletta terminalglasögon som minst helgfria vardagar, kl 10-18. Det ska vara möjligt för köparen att nå leverantören via telefon och eller e-post för tidsbokning och övriga frågor.

I punkt 5.5 i Mall för upphandlingskontrakt anges bl.a. följande.

5.5 Synundersökning

Synundersökning ska utföras av Socialstyrelsen legitimerad optiker och i enlighet med Optikerförbundets kvalitetsnorm.

Uppfyller Hartmans anbud kraven?

Vad Hartman anför

Regionen har i punkt 1.1.2 hänvisat till Optikerförbundets kvalitetsnorm. Hartman är det enda företag på orten som är ansluten till Optikerbranschen och som har ett godkänt och kontrollerat kvalitetssystem. Detta intygades i bolagets anbud. Hartman har även ett kvalitetssystem enligt ISO 9001:2015 som reglerar hela verksamheten. Certifieringen är gjord av D.N.V. I detta kvalitetssystem finns hela bolagets verksamhet beskriven och även en beskrivning av butikens organisation inklusive vilka legitimerade optiker som arbetar i företaget. Båda dessa intyg om godkända certifieringar skickades med i bolagets anbud då bolaget tolkade det som att det skulle vara tillräckligt för att uppfylla kravet i punkt 4.3. Detta är mer än tillräckligt för att fungera som beskrivning av bolagets verksamhet. Så har inte regionen tolkat det varvid Hartman underkändes på punkten. Hartman borde rimligen ha erbjudits möjlighet att komplettera med dessa uppgifter enligt 4 kap. 9 § LOU. Om alla som lämnat anbud ska behandlas lika ska Hartman inte kunna underkännas på denna punkt så länge bolaget kan beskriva sin verksamhet och organisation senast i samband med kontraktsskrivning.

Vad Regionen anför

Av punkt 4.3 i upphandlingsdokumenten framgår att leverantören ska visa att leverantören har en organisation och verksamhet som visar att det finns kompetens, resurser och teknisk kapacitet för att genomföra uppdraget. Regionens obligatoriska krav innebär att leverantören ska styrka sin tekniska förmåga och kapacitet genom att beskriva sin organisation och sina resurser för att genomföra efterfrågat uppdrag. Hartmans anbud saknade efterfrågade redovisningar om leverantörens organisation/verksamhet. Anbudet är av den anledningen inte fullständigt och har därmed rätteligen diskvalificerats. De två certifikat som bifogats Hartmans anbud visar att leverantören har ett godkänt och kontrollerat kvalitetssystem. Det uppfyller

dock inte kravet på att leverantören ska beskriva sin organisation och sina resurser för att genomföra efterfrågat uppdrag.

Förvaltningsrättens bedömning

Hartman har gjort gällande att de uppgifter som förekommer bolagets kvalitetssystem är tillräckligt för att bolaget ska anses uppfylla kravet på teknisk och yrkesmässig kapacitet. Kommunen har gjort gällande att de certifikat som bifogats Hartmans anbud inte uppfyller kravet på redovisningen av organisation och resurser för att genomföra efterfrågat uppdrag.

Av upphandlingsdokumenten framgår att leverantören ska styrka sin tekniska förmåga och kapacitet genom att beskriva sin organisation och sina resurser för genomförande av efterfrågat uppdrag.

Förvaltningsrätten anser inte att Hartman har anfört uppgifter som visar att bolagets anbud innehåller sådana uppgifter som medför att anbudet uppfyller kravet på beskrivning av teknisk förmåga och kapacitet. Det har således varit korrekt av regionen att förkasta Hartmans anbud.

Hartman har vidare gjort gällande att bolaget borde ha fått möjlighet att komplettera sitt anbud med uppgifterna senast vid kontraktstecknande.

I 4 kap. 9 § LOU anges att en upphandlande myndighet får tillåta eller begära att en leverantör rätter en felskrivning, felräkning eller något annat fel i en handling som getts in av leverantören. Myndigheten får också tillåta eller begära att en leverantör förtydligar eller kompletterar en sådan handling. En sådan åtgärd ska vara förenlig med principerna om likabehandling och öppenhet. Av förarbeten till LOU framgår att den upphandlande myndigheten inte är skyldig att tillåta en rättelse av fel,

förtydligande eller komplettering som begärs av en leverantör (se prop 2015/16:195 s. 977).

Av upphandlingsdokumenten framgår att ett anbud ska uppfylla de obligatoriska kraven för att kunna prövas, utvärderas och antas. Förvaltningsrätten har ovan konstaterat att Hartmans anbud inte kan anses uppfylla det aktuella kravet. Någon rättighet för Hartman att komplettera sitt anbud efter anbudstidens utgång föreligger inte. Förvaltningsrätten konstaterar även att ett anbud inte kan kompletteras med helt nya sakuppgifter genom komplettering eller förtydligande (se prop 2015/16:195 s. 977). Det hade således inte varit möjligt för regionen att godta en komplettering av Hartmans anbud.

MEJ:s anbud

Vad Hartman anför

Enligt upphandlingsdokumenten ska öppettiderna vara minst 10:00 till 18:00 vardagar. MEJ uppfyller inte kravet eftersom bolaget har öppet vardagar 10:00 till 17:00 enligt bolagets hemsida. Vidare finns krav på legitimerad optiker och MEJ har hänvisat till två optiker, ej till legitimerade optiker. Enligt bolagets hemsida har de inte någon legitimerad optiker anställd. Avsaknad av optiker innebär även att kravet i punkt 5.3 i kontraktet inte kan uppfyllas. Utan stadigvarande optiker anställd är det inte möjligt för MEJ att vara tillgänglig för synundersökningar helgfria vardagar 10-18. MEJ är inte medlem i Optikbranschen och har ingen som är medlem i Optikerförbundet och kan då enligt bolagets tolkning inte ha ett godkänt kvalitetssystem enligt Optikbranschens norm. Optikbranschens kvalitetsnorm omfattar 25 sidor och anger i detalj vilka moment som ska ingå i synundersökningarna, rutiner för journalföring och spårbarhet samt krav på dokumentation och ett flertal lagstadgade rutiner som ska finnas i verksamheten. Den tvåsidiga verksamhetsmanual som MEJ presenterat är mycket knapphändig i sitt innehåll och hänvisar endast till icke närmare

presenterade interna rutiner. Det är därför inte möjligt att avgöra huruvida verksamhetsmanualen möter kravet på att synundersökningar ska genomföras i enlighet med Optikbranschens kvalitetsnorm, men givet dess knapphändiga innehåll synes det osannolikt att verksamheten möter detta krav. Ett flertal i hälso- och sjukvårdslagstiftningen lagstadgade rutiner saknas helt i MEJS verksamhetsmanual.

Vad regionen anför

MEJ har svarat att regionens obligatoriska krav enligt punkt 7.2 i upphandlingsdokumenten uppfylls vilket innebär att leverantören accepterar fastställda villkor i Mall för upphandlingskontrakt. Enligt regionens uppfattning innebär det att leverantören vid avtalsteckning förbundit sig att förlänga sina öppettider eller erbjuda möjlighet till tidsbokning efter ordinarie butikstid för berörd personal hos regionen. MEJ har, fram till det att avtal ingås, full frihet att hålla vilka öppettider man vill. Yrkestiteln optiker är en skyddad titel vid straffansvar enligt Patientsäkerhetslagen (2010:659). MEJ har använt den korrekta titeln i sitt anbud. Regionen har ingen anledning att anta att ovan nämnda förhållanden vad beträffar yrkestiteln inte är känt för MEJ. Vad som anges på MEJ:s hemsida är inte relevant. Bolaget har i sitt anbud uppgett att i företagets organisation finns bl.a. två optiker med en sammanlagd yrkesmässig erfarenhet på över 40 år. Vad som efterfrågas i upphandlingsdokumenten är synundersökning enligt Optikerförbundets kvalitetsnorm, inte medlemskap i Optikerförbundet. Det är fullt möjligt att genomföra en sådan synundersökning, där Optikerförbundets kvalitetsnorm följs utan att vara medlem i Optikerförbundet. Vidare har regionen ställt kravet att anbudsgivarna ska ge en sammanfattande beskrivning av hur leverantören arbetar med kvalitetssäkring och kontroll, inklusive vilka rutiner som finns för att dokumentera detta, alternativt kopia på eventuell kvalitetscertifiering. MEJ har lämnat in efterfrågad sammanfattande beskrivning.

Förvaltningsrättens bedömning

Hartman har dels gjort gällande att MEJ:s anbud inte uppfyller kraven i upphandlingen eftersom bolagets öppettider inte uppfyller de krav som ställts, dels att MEJ inte uppfyller kravet på legitimerad optiker och godkänt kvalitetssystem enligt Optikbranschens norm. Regionen har gjort gällande att MEJ angett att man accepterar villkoren i mall för upphandlingskontrakt samt att bolaget uppgett att det finns två optiker i organisationen och att MEJ:s anbud innehåller den efterfrågade beskrivningen av kvalitetssäkring och kontroll.

Kravet på öppettider är ett särskilt villkor för fullgörande av kontrakt som en upphandlande myndighet får ställa enligt 17 kap. 1 § LOU. Sådana villkor får bl.a. gälla hur kontraktet ska fullgöras. Av förarbetena till LOU framgår att särskilda villkor för fullgörande av kontrakt inte behöver vara uppfyllda när anbudet lämnas (se prop 201/16:195 s. 1118).

Förvaltningsrätten konstaterar mot bakgrund av detta att MEJ:s nuvarande öppettider inte är relevanta för bedömningen av om bolaget uppfyller kravet eller inte. Regionen har gjort gällande att MEJ angett att man godtar villkoren i upphandlingskontraktet. Hartman har inte visat att så inte är fallet och förvaltningsrätten anser därmed att regionen inte agerat i strid med upphandlingsdokumenten när man ansett att MEJ uppfyller det aktuella kravet.

Regionen har även ställt upp ett särskilt villkor för fullgörande av kontrakt på att synundersökningar ska utföras av legitimerad optiker och i enlighet med Optikförbundets kvalitetsnorm. Förvaltningsrätten anser inte att Hartman, på ett klart och tydligt sätt, visat MEJ:s anbud saknar optiker eller att det kvalitetssystem som beskrivs i MEJ:s anbud inte uppfyller de krav som ställts. Hartman har således inte anfört omständigheter som visar att regionen agerat i strid med upphandlingsdokumenten när man ansett att MEJ uppfyller det aktuella kravet.

Sammanfattning

Förvaltningsrätten finner sammanfattningsvis att Hartman inte visat att regionen agerat i strid med upphandlingsdokumenten, de grundläggande principerna eller någon annan bestämmelse i LOU vid utvärderingen av anbudena. Det föreligger således inte skäl för ingripande enligt LOU och Hartmans ansökan om överprövning ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (FR-05).

Hanna Berglund
rådman

Hur man överklagar

FR-05

Den som inte är nöjd med förvaltningsrättens beslut kan överklaga. Här framgår hur det går till.

Närmare regler finns i den lag som gäller för målet, se rutan längst ner på nästa sida för hänvisningar.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Tiden räknas oftast från den dag som ni fick del av beslutet. I vissa fall räknas tiden i stället från beslutets datum. Det gäller om beslutet avkunnades vid en muntlig förhandling, eller om rätten vid förhandlingen gav besked om datum för beslutet.

För myndigheten räknas tiden alltid från beslutets datum.

Observera att överklagandet måste ha kommit in till domstolen när tiden går ut.

Vilken dag går tiden ut?

Sista dagen för överklagande är samma veckodag som tiden börjar räknas. Om ni exempelvis fick del av beslutet måndagen den 2 mars går tiden ut måndagen den 23 mars.

Om sista dagen infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Tänk på detta i mål om överprövning av upphandling

I vissa fall kan myndigheten ingå avtal efter 10 dagar från det att domstolen avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut, och i vissa fall får myndigheten ingå avtal omedelbart. Efter att avtal har slutits får kammarrätten inte överpröva upphandlingen. Detta gäller alltså även om tiden för överklagande fortfarande gäller.

Gör så här

1. Skriv förvaltningsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför ni tycker att beslutet ska ändras. Tala om vilken ändring ni vill ha och varför ni tycker att kammarrätten ska ta upp ert överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis ni vill hänvisa till. Förklara vad ni vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå er: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om ni har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skicka eller lämna in överklagandet till förvaltningsrätten – adressen finns i beslutet.

Vad händer sedan?

Förvaltningsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att beslutet gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar förvaltningsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till kammarrätten.

Har ni tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även kammarrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i kammarrätten

När överklagandet kommer in till kammarrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Kammarrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att förvaltningsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om förvaltningsrätten dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om ni *inte* får prövningstillstånd gäller det överklagade beslutet. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt ni vill föra fram.

Vill ni veta mer?

Ta kontakt med förvaltningsrätten om ni har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i beslutet.

Mer information finns på www.domstol.se.

För fullständig information, se:

- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, 20 kap.
- lag (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet, 16 kap.
- lag (2016:1147) om upphandling av koncessioner, 16 kap.
- lag (2016:1145) om offentlig upphandling, 20 kap.
- lag (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorn, 20 kap.

